

Bestuurlijke vernieuwing is een portefeuille met toekomst

Door Peter Noordhoek

Thom de Graaf heeft niet uit zijn portefeuille gehaald wat er in zit. De vrijheid van de minister voor Bestuurlijke vernieuwing en Koninkrijksrelaties is om jaloers op te worden. Als enige loopt hij niet aan de halsband van de minister van Financiën, heeft geen belangengroepering aan iedere vinger en geen strijdende ambtenaren hangend aan elke voet. Bestuurlijke vernieuwing is de mooiste portefeuille van het kabinet en de enige die echt toekomst heeft.

In de verklaring bij zijn aftreden zei minister Thom de Graaf dat hij het niet zag zitten om voortaan door het leven te gaan als 'minister van ... en Koninkrijksrelaties'. Die stilte in de functiebenaming maakte duidelijk dat hij zichzelf eerst en vooral zag als minister van de Gekozen Burgemeester. Zonder die trofee, zo leek de boodschap, stelt Bestuurlijke Vernieuwing niets voor. En dat is meer dan jammer. Het is een enorme gemiste kans. Dat de portefeuille van De Graaf na het verlies van het burgemeestersitem niets meer zou voorstellen, is voor een belangrijk deel de schuld van De Graaf zelf. Hij heeft de leegte laten ontstaan. Wie bereid is om het idee los te laten dat de enige echte minister een minister is met een mammoetdepartement kan veel leuke dingen ontdekken in de oude portefeuille van De Graaf. Om maar eens te noemen: alles wat met bureaucratie te maken

heeft. De minister heeft zo goed als een vrijbrief om zich met elk veld te bemoeien waar bureaucratie het de burgers lastig maakt. Maar ook het hele IT-gebeuren van overheid richting burgers is zijn domein, als ook armoedebestrijding en wijkinitiatieven want de minister is de partner van de grote steden. Ook is het aan hem om te zorgen dat burgers in de toekomst niet telkens weer nieuwe formulieren in hoeven te vullen. Is dat scoren of niet? En het allerbelangrijkste: deze minister is, naast de minister-president en de minister van Financiën, de enige die echt over departementsgrenzen en bestuurslagen heen kan werken. Onderschat het potentieel dus niet. Gesteld dat het kabinet blijft zitten, dan bevindt het zich nu ongeveer halverwege zijn regeringsperiode. Dit voorjaar markeert een duidelijke overgang van het ontwikkelen van beleidsvoornemens naar de daadwerkelijke uitvoering ervan. Zeker vanaf het najaar van 2005 zal alles in het teken van de uitvoering staan. De beleidsvoornemens die nog zullen worden ontwikkeld zijn beperkt of staan al in het teken van een volgende kabinetsperiode. Pechtold, de opvolger van De Graaf, zal een agenda aantreffen die vooral is gericht op het waarmaken van wat al aan de Kamer is toegezegd. Het wegvallen van invoeren van de gekozen burgemeester zal iets uitmaken, maar lang niet alles. Het gat vult zich snel genoeg. Om maar wat zaken te noemen. Als het gaat om de bureaucratiebestrijding moet het echte werk nog beginnen. De kabinetsreactie op het onderzoek over de zelfstandige bestuursorganen en de controletoren moet nog komen. Een nationaal pensioenregister? Hebben we het nog niet over gehad. Wat gebeurt er als de loken sluiten op het platteland? Daar zijn nog

geen gedachten over. Er valt nog veel te doen en uit te leggen.

In 2004 was er kritiek op het kabinet dat het te weinig zou vertellen waarom het doet wat het doet. Met andere woorden: de communicatie is niet goed. Deze minister heeft in principe alle mogelijkheden om zich met het communicatiebeleid van de overheid te bemoeien en zou daar ook de ruimte voor moeten krijgen. Wellicht moeten er delen van de Rijksvoorlichtingsdienst naar zijn departement, om maar wat te noemen. Veel van de uitvoeringsprogramma's die het kabinet deze jaren in gang heeft gezet, komen vanaf dit najaar allemaal tegelijk op de burger af: mooi werk voor een coördinerend bewindspersoon.

Wat de thema's betreft is de oude portefeuille van De Graaf helemaal niet zo slecht. De zeeën van tijd die hij kwijt was aan het burgemeesterdossier kunnen vanaf nu in andere onderwerpen gestoken worden. Resteren de argumenten dat hij geen echt departement ter beschikking zou hebben en geen echt eigen budget. Persoonlijk zou ik jaloers zijn op de vrijheid die deze bewindspersoon heeft. Geen halsband van het ministerie van Financiën, geen belangengroepering aan iedere vinger, geen strijdende ambtenaren hangend aan elke voet. Er is een tijd geweest dat macht kon worden afgemeten aan het aantal ambtenaren dat voor de minister werkte. Tegenwoordig zouden we beter moeten weten. Het gaat om de invloed die een minister kan uitoefenen. Zeker in combinatie met het vicepremierschap heeft het De Graaf daar, in ieder geval in potentie, nooit aan ontbroken. Dan het punt van het budget. Ja, dat is te weinig voor een effectieve invulling van de portefeuille.

De gelden die vrijvallen door het niet doorgaan van de burgemeesterverkiezingen compenseren dit niet echt. In verhouding tot de budgetten van andere departementen hebben we het nog altijd over relatief kleine bedragen, maar D66 zou er goed aan doen op een verruiming van het budget te rekenen. Dat het ministerie voor Bestuurlijke vernieuwing en Koninkrijksrelaties niets meer zou voorstellen, is toch iets dat De Graaf zichzelf mag aanrekenen. Waarom heeft hij er inder tijd dan mee ingestemd? Was het voor hem niets meer dan twee kroonjuwelen en wat windowdressing? Ik ben geen partijgenoot, maar ik kan het me niet goed voorstellen. Het wordt tijd om hier te verklaren dat de portefeuille bestuurlijke vernieuwing de mooiste portefeuille is van het hele kabinet en de enige die echt toekomst heeft.

De auteur is directeur van adviesbureau Northedge en lid van het provinciaal bestuur van de CDA in Zuid-Holland

Perspectief

Onder redactie van Debby Vermeulen. Artikelen op deze pagina geven alleen de mening van de auteur weer. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren of in te korten. U kunt uw bijdrage (maximaal 800 woorden) sturen naar Staatscourant, Postbus 20020, 2500 EA DEN HAAG of d.vermeulen@sdu.nl onder vermelding van Perspectief.